

Apostolum, imo Spiritum Dei in Apostolo, qui cum summa verborum libertate magis securæ ambiguitati, quam periculosæ definitioni ista committit : *Sine in corpore, inquit, sive extra corpus, nescio, Deus scit* (II Cor. XII. 2, 3). Exclamant statim clamore horribili, continent aures suas, et eas obstruunt veritati, *impetum faciunt unanimiter in eum*, facti amici in morte illius : *et ejicientes eum extra civitatem lapidabant*. Ejicitur martyr extra civitatem sanguinum, in qua prius justitia habitavit, nunc autem homicidia : de qua dicit sanctus, *Quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate*. Hæc est civitas, quam *die ac nocte circumdat iniquitas, et labor in medio ejus et injustitia* (Psal. LIV. 10, 11). Civitas castellum despectivè vocata, quod contra apostolos et apostolorum Dominum durissimis infidelitatis vectibus est munitum. Extra portam civitatis hujus passus est Dominus, extra eam lapidatur servus exiens ad eum extra castra, et portans similitudinem improprietatis ejus. Deponuntur vestimenta martyris ad pedes persecutoris, qui attactu sacrarum vestium, et orationibus lapidandi fuerat convertendus.

6. *Et lapidabant, inquit, Stephanum invocantem et dicentem : Domine Jesu, accipe spiritum meum*. Currunt illi ad lapides, et ille ad preces. Lapidem percutiunt, sed lapidem molliorem, de quo fluit oleum charitatis, et tinnitus redditur pietatis. *Domine Jesu, inquit, ne statuas illis hoc peccatum*. Rogat suscipere spiritum suum, spiritum utique, et sanctum : illum quem signanter quasi quoddam signaculum Apostolus in homine præcipit conservari. *Ut integer, inquit, anima et spiritus et corpus in die Domini sine querela servetur* (I Thess. v, 23). O quanta pietas, quantus affectus, et ardentissimæ charitatis integritas! Recte martyrii florem iste sibi prævidicat, in quo similitudo Domini pendentis in cruce mirabilibus formulis est impressa. In ligno enim spinis coronatus, lancea confossus; cruci affixus, dissimulat illum unicum dolorem, et obli-

scitur mortis vicinæ : novum introducturus exemplum, aperit latitudinem charitatis, et apertiori campo terminos traditæ legis amplificat, jam non solum amicus amicis, sed velint, nolint, amicus pariter inimicis. *Pater, inquit, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* (Luc. XXIII, 34). Non potuit esse inefficax oratio morientis; unde et inimicorum numerositas ad numerum amicorum transivit.

7. Vide quam recto cursu Stephanus etsi non æquat, sequitur tamen Redemptorem. Volat saxorum imber, et fortissimis invidorum manibus loca vulnerum duplicantur : sed patienter patitur coronatus noster, de corona nominis ad coronam regiminis transferendus. Nescit affectum carnis, et mortis horam ignorat. Et vide quid deliberet faciendum. *Positis, ait, genibus clamavit voce magna : Domine, ne statuas illis hoc peccatum*. Clamat voce magna, quia magna utique charitate. *Positis genibus, quia vera et humili simplicitate pro se orans stat et erigitur; pro lapidantibus flectit genua*. Quis audivit unquam tale? et quis vidit huic simile? Plus dolet persequentium peccatum, quam sua vulnera : illorum iniquitatem, quam suam mortem. *Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino*. Felix somnus cum requie, requies cum voluptate, voluptas cum satietate, satietas cum securitate, securitas cum æternitate. *Obdormivit, inquit, in Domino*, absorptus in claritatis abyssum, et inter Dei sui brachia requiescens. Sedebat a dextris Dei Dominus Jesus, sed primo martyri martyrum caput. Recolis quod illa Ecclesiæ lingua (Augustinum loquor) de hoc martyre senserit, quem post mortem septem mortuos asserit suscitasse. Eia vos, qui levitali ordine præfulgetis cantate huic canticum novum, et tantæ festivitati festivis vocibus inclamante. Fortassis concinentibus, etiam suggeret de vobis Domino suo Judici vestro, ne statuatur illis aliquid ad peccatum, qui est Deus benedictus in sæcula. Amen.

577 AELREDI ABBATIS RIEVALLIS

TRACTATUS DE JESU PUERO DUODENNI (52).

In Evangelium Domini infra octavam Epiphaniæ, « Cum factus esset Jesus annorum duodecim » (Luc. II, 42).

1. Petis a me, fili charissime, quatenus ex lectione evangelica, qua duodennis pueri Jesu gesta narrantur, aliqua piæ meditationis et sanctis amoris eliciam semina, et sportulis litterarum commendans tibi colligenda transmittam. Adhuc nuntius ista loquebatur; et ecce sensi in ipsis medullis cordis mei, ex quanto, ex quali, ex quam ardenti, ex quam dulci tua id Fraternitas petebat affectu : cum subito mihi venit in mentem ubi aliquando fuerim, quid

senserim, quid in me ipso evangelica verba nunquam egerint, vel cum legerentur, vel cum cantarentur. Respexi miser, respexi, et vidi quam longe post tergum meum illa suavia et jucunda reliquerim : quam longe ab his deliciis occupationum et sollicitudinum me funes abstraxerint; adeo ut quæ tunc tangere nolebat anima mea, nunc præ angustia cibi mei sint. Hæc recordatus sum, et effudi in me animam meam; cum emissa ad me manus

(52) Exstat in tomo XIII Bibliothecæ Veterum Patrum, edit Colon.

Domini tetigit cor meum, et unxit illud unctione misericordiae suae. Cernis in ipso inquisitionis tuae modo, quid luminis, quid splendoris tuus mihi scintillat affectus, cum insinuari tibi flagitares, puer Jesus triduo illo quo quærebatur a Matre, ubi fuerit, quo sit usus hospitio, quibus cibus alitus, quorum delectatus consortio, quibus negotiis occupatus. Sentio, fili mi, sentio ea ipsa, quam familiariter, quam affectuose, cum quibus lacrymis in orationibus tuis sanctis ab ipso Jesu soleas sciscitari, cum ante oculos cordis tui illa dulcis Pueri dulcis versatur imago: cum illum speciosissimum vultum spirituali quadam imaginatione depingis, cum oculos illos suavissimos simul et mitissimos in te jucundius radiare persentis. Tunc, ut videtur mihi, intimo clamas affectu: O dulcis Puer, ubi eras? ubi latebas? Quo utebaris hospitio? quo fruebaris consortio? Utrum in caelo? utrum in terra? An in domo aliqua interim morabar, vel certe cum aliquibus tuae tunc aetatis puerulis secreto loco consistens, eis secretorum mysteria profundeabas secundum tuam in Evangelio vocem: *Sinite parvulos venire ad me, et nolite prohibere illos?* (Matth. xix, 14). Felices, si qui fuerunt illi, quibus tot diebus tam familiariter tuam praesentiam indulxisti.

2. Sed quid est, mi dulcis Domine, quod sanctissimae Matri tuae quaerenti, dolenti, suspiranti non compatiebaris? Denique ipsa et pater tuus dolentes quaerebant te. Imo tu, Domina mea dulcissima, cur Puerum quaerebas, quem Deum esse non ignorabas? An ne cruciaretur fame, ne frigore vexaretur, ne ab alio quolibet aetatis suae puero injuriaretur, formidabas? Nonne ipse est qui pascit omnia, omnia nutrit qui fenum agri quod hodie est, et cras in clibanum mittitur, gloriosius Salomone vestit et ornat? (Matth. vi, 29, 30.) Quin potius, Domina mea (pace tua dico), dulcissimum Filium tuum cur tam facile amisisti; tam incuriose custodisti, tam sero, quod deerat, animadvertisti? Utinam et mihi inspirare dignaretur ipse Jesus, quid sibi sic quaerenti, sic flagitanti, sic aestuanti, interno et spirituali sermone responderit, ut nota tibi scriberem, et gustata eructare sufficerem.

3. Videamus tamen, si placet, quidnam sit quod Dominus Jesus in Bethlehem nascitur, latet in Aegypto, nutritur in Nazareth, et inde duodennis ad templum et metropolim civitatem ascendit; nec tamen solus, sed sub parentum disciplina. Ut quid ista omnia? Quia profecto dux est Dominus meus Jesus quia medicus, quia doctor 578. Ut dux noster, exultavit ut gigas ad currendam viam, quoniam a summo caelo egressio ejus (Psal. xviii, 6, 7), et usque ad Bethlehem descensus ejus. Ibi plena caelestium odoramentorum relinquens vestigia, posuit tenebras, id est Aegyptum, latibulum suum. Et cum sedentibus in tenebris et umbra mortis lucem supernae gratiae infudisset, etiam Nazareth sancta sua praesentia nobilitavit. Sicque Nazarenus affectus in templum ingreditur quasi puer di-

ascens, non docens, audiens et interrogans, et in his omnibus a parentum disciplina non recedens. Sic, Domine, sic praecedis miseros, sic sanas aegrotos; hanc viam errantibus, hanc ascendentibus scalam, hunc exsulibus reditum praemonstrans. Quis dabit mihi, bone Jesu, tuis inhærere vestigiis et sic currere post te, ut quandoque apprehendam te? Ego prodigus ille filius, qui accepi ad me substantiam meam, nolens custodire ad te fortitudinem meam, profectus sum in regionem longinquam, regionem dissimilitudinis, comparatus jumentis insipientibus, et similis redditus, illis. Ibi dissipavi omnia bona mea vivendo luxuriose: et sic coepi egere. Infelix egestas, cui et panis defuit et porcorum cibus non profuit! Sequens quidem animalia immundissima, erravi in solitudine, in inaquoso, viam civitatis habitaculi non inveniens. Esuriens et sitiens anima mea in malis contabuit, et dixi: *Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus et ego hic fame pereo* (Luc. xv, 12-17.) Dum sic clamarem ad Deum, exaudivit me, deducens me in viam rectam, ut irem in civitatem habitationis: quam, nisi in illam quae abundans panibus, Domus dicitur panis, id est Bethlehem? Confliteantur tibi, Domine, misericordiae tuae, quia satiasti animam inanem; et animam esurientem satiasti bonis; Pane utique illo, qui de caelo descendit, et positus in praesepio, spiritualium cibus factus est jumentorum.

4. Et haec quidem conversionis, quasi spiritualis cujusdam nativitatis sunt initia, ut conformemur parvulo, paupertatis suscipiamus insignia; et facti ut jumentum apud te Domine, praesentiae tuae deliciis perfruamur. Sed quia scriptum est, *Fili, accessisti ad servitum Dei sta fortiter, et praepara animam tuam ad tentationem* (Eccli. ii, 1); abscondit modicum faciem suam Dominus Jesus a nobis, non ut discedat, sed lateat. Et ecce Aegyptus, ecce tenebrae, ecce turbatio. Sedentes quippe in tenebris et umbra mortis, laborantes expertae jucunditatis inopia, vincti et compediti ferro, proprii videlicet duritia cordis; necesse est ut clamemus ad Dominum cum tribulamur, et ipse de necessitatibus nostris eruet nos. Luce enim consolationis suae dissipans tenebras hujus tentationis, et gratia internae compunctionis rumpens vincula interioris duritiae, sereniori vultu nos praecedit in Nazareth, ut ibi inter flores Scripturarum, et virtutum fructus sub seniorum disciplina nutriti, duodecimi anni delicias sortiamur. Sicut enim Dominus Jesus in nobis nascitur et concipitur: ita profecto crescit et nutritur, in nobis, donec occurramus omnes in virum perfectum et mensuram aetatis plenitudinis Christi (Ephes. iv, 13).

5. Cum ergo factus esset Jesus annorum duodecim, ascendit illis in Jerusalem, secundum consuetudinem diei festi, cum redirent, remansit puer Jesus in Jerusalem. Primum itaque, ne nos praetereat hujus historiae mira suavitas, sciendum id moris fuisse Judaeis, ut ascendentes ad diem festum, seor-

sim viri, seorsim mulieres incederent, ne forte aliquid coinquinationis subreperet, præscribente lege divina ut mundi tantum sacris solemnibus interessent. Unde credibile est, puerum Jesum illo tempore **579** nunc patri et viris adhærentibus ei; nunc Matri et mulieribus comitantibus eam, suæ præsentiae dulcedinem indulsisse. Cogitemus ergo quanta eorum fuerit felicitas, quibus datum est tot diebus videre faciem ejus, et mellifluos audire sermones; considerare in homine et puero signa quædam cælestis radiare virtutis, et inter confabulationes mutuas mysterium sapientiæ salutaris inserere. Stupent senes, admirantur juvenes, et suæ tunc ætatis pueri, morum gravitate, et sermonum illius pondere deterrentur. Credo enim in illo speciosissimo vultu tantam gratiæ cælestis elegantiam refulsisse, ut omnium in se converteret aspectum, auditum erigeret, excitaret affectum. Cerne, quæso, quemadmodum a singulis rapitur, a singulis trahitur. Senes osculantur, amplectuntur juvenes, pueri obsequuntur. Quæ lacrymæ pueris, dum diutius a viris tenebantur? quæ sanctis mulieribus querimoniam, cum paulo plus cum patre et ejus sociis moraretur? Credo singulos intimo proclamare affectu: *Osculetur me osculo oris sui* (*Cant.* 1. 4). Et pueris ejus præsentiam suspirantibus, sed senum contuberniis se inserere non audentibus, illud facile coaptatur: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, et deosculer* (*Cant.* VIII, 4.)

6. Cum hac igitur jucunditate ingredientibus cunctis civitatem sanctam, contemplare, rogo, inter singulas familias quam pia fuerit ac sancta contentio, cunctis desiderantibus ejus sibi præsentiam dulcissimam indulgeri. Hæc felix quæ vicit. Forte ob hanc causam consummatis omnibus cum redirent, *remansit puer Jesus in Jerusalem, et non cognoverunt parentes ejus.* Arbitrantes enim unusquisque quod esset cum altero, utpote qui amabatur ab omnibus, et ab omnibus petebatur: non cognoverunt parentes ejus quod abesset, donec itinere diei expleto, per singulas familias, quæ simul ascenderant, quæreretur inter cognatos et notos. Et non inventes regressi sunt in Jerusalem: post triduum autem invenerunt eum in templo. Per illud itaque triduum, ubi eras, bone Jesu? Quis tibi cibum aut potum ministravit? quis lectulum stravit? quis detraxit calceamenta? quis membra puerilia unguentis fovit et balneis? Scio certe quia sicut voluntarie nostram sumpsisti infirmitatem, ita, cum velles, propriam ostendisti virtutem: et ideo cum velles, his obsequiis non eguisti. Ubi ergo eras, Domine Jesu? De his omnibus æstimare, vel conjicere, vel opinari libet aliquid: affirmare autem temere nihil licet. Quid dicam, Deus meus? An ut te per omnia nostræ conformares paupertati, et omnes in te humanæ naturæ calamitates susciperes, quasi unus e turba pauperum stipem per ostia mendicabas? Quis dabit me buccellarum illarum sic mendicatarum participem

A fieri, vel saltem divini illius edulii reliquiis saginari?

7. Sed ut hæc ad sublimioris sensus secreta vertamus, prima forte die paternis se vultibus præsentavit; non ut consederet, sed ut ordine susceptæ dispensationis paternam voluntatem consuleret. Nec absurda videtur talis opinio; si æstimetur quod Dei Filius de his, quæ in divina natura simul ipse cum Patre et Spiritu sancto, coequalis et consubstantialis utrique, disposuerat, in forma servi quam susceperat, homo Deum, parvus magnum consuluerit, non ut disceret, quod ipse cum Patre in forma Dei æternaliter noverat; sed ut ipsi Patri per omnia deferret, obedientiam offerret, præferret humilitatem. Ibi agitur in illo secreto cubiculo Patris de baptisate suscipiendo, de eligendis discipulis, de condendo Evangelio, de miraculis faciendis, postremo de tolerantia passionis, et resurrectionis gloria. Cunctis divino modo dispositis, altera jam die angelicis et archangelicis choris suaviter sui vultus indulsit: referensque antiquam civium supernorum ruinam post modicum reparandam, universam lætificavit civitatem Dei. Jam tertia die se cuneis Patriarcharum et Prophetarum immiscens, ea quæ a sancto sene Simeone dudum audierant, proprii vultus manifestatione probavit. Sicque expectationis illorum moras, instantis jam redemptionis promissione consolans, animæquiores atque alacriores reddidit universos.

C 8. Merito igitur post triduum invenitur in templo in medio doctorum et seniorum, ut paternæ pietatis de hominum **580** reparatione consilium, sicut Angelis et sanctis carne exutis, quantum videbatur, propalaverat; ita in omnium locorum sacratissimo templo Jerosolymitico, et his primo qui pretiosissimum hujus promissionis thesaurum in sacris Litteris conservabant, paulatim inciperet reserare, primum audiens et interrogans, deinde sacratissima mysteria prodens. Denique *mirabantur omnes super prudentia et responsis ejus.* Data est hæc pueris ei adolescentibus humilitatis et reverentiæ forma, ut in medio seniorum taceant, ut audiant, interrogent et discant. Indica mihi, o dilectissima Domina mea **D** Mater Domini mei, quid tibi tunc fuerit animi, quid stuporis, quid gaudii; cum dulcissimum filium tuum Dominum Jesum invenires, non inter pueros, sed inter doctores; cum omnium oculos in ipsum intentos, omnium cerneret aures ad ipsum erectas; cum de prudentia ejus et responsis pusilli et magni, docti pariter et indocti loquerentur. *Inveni, inquit, quem diligit anima mea; tenebo illum, nec dimittam* (*Cant.* III, 4). Tene, o dulcis Domina, tene quem diligis, rue in collum ejus, amplectere, osculare, et triduanam ejus absentiam multiplicatis deliciis recompensa. *Fili, quid est quod fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.* Iterum dico tibi, o Domina mea, quid dolebas? Credo, non famem, non sitim, non inedia timebas puero, quem Deum noveras: sed tantum subtractas tibi,

vel ad modicum, ineffabiles præsentiæ ejus delicias quererebaris. Tam enim dulcis est Dominus Jesus gustantibus eum, tam speciosus videntibus, tam suavis amplectentibus, ut brevis ejus absentia, maxima doloris materia sit.

9. *Quid est quod me quærebatis; nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* Jam hic cælestium mysteriorum, in quibus per triduum fuerat obversatus [al. observatus] incipit reserare secretum. Ut humilitatis et obedientiæ, simulque propriæ voluntatis deserendæ, seniorumque præceptis, etiam utilibus prætermissis, obtemperandi expressius et excellentius commendaret exemplum; cum his sublimibus, tam utilibus, tam denique necessariis prætermissis, seniorum se subdit voluntati, ut ait Evangelista: *Et descendit cum eis, et erat subditus illis.* Sed quid est quod ait Evangelista, scilicet quod *ipsi non intellexerunt verbum quod locutus fuerat?* Non hoc de Maria dictum arbitror, quæ ex quo Spiritus sanctus supervenit in eam, et ei virtus Altissimi obumbravit, nullum Filii sui potuit nescire consilium; sed nescientibus sive non intelligentibus quod dixerit, Maria, ut sciens et intelligens, *conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.* Memoria conservabat, meditatione ruminabat, et hæc cum cæteris quæ de eo viderat et audierat, conferebat. Ita beatissima Virgo etiam tunc misericorditer providebat nobis, ne tam dulcia, tam salubria, tam necessaria verba, aliqua negligentia laberentur, et propterea, nec scriberentur, nec prædicarentur; et sic sequaces hujus spiritualis mannae deliciis fraudarentur. Omnia igitur hæc Virgo prudentissima fideliter conservavit, verecunde tacuit, opportune prodidit, et sanctis Apostolis et discipulis prædicanda commisit.

10. De his vero quæ sequuntur *Jesus proficiebat ætate, et sapientia, et gratia apud Deum et homines;* multi multa dixerunt, et diversi diversa sentiunt: de quorum sententiis non est nostrum judicare. Alii animam Christi, ex quo creata est et assumpta in Deum, æqualem cum Deo sapientiam habuisse putarunt. Alii quasi creaturam. Creatori adæquare timentes, sicut ætate, ita et sapientia profecisse dixerunt, evangelicæ innitentes auctoritati, quæ ait; *Jesus autem proficiebat ætate, sapientia, et gratia.* Nec mirum, inquit, si minor dicatur fuisse sapientia, cum mortalis atque passibilis, atque per hoc beatitudine minor tunc fuisse veracissime prædicetur. De horum sententiis judicet quisque ut velit. Mihi sufficit scire et credere, Dominum Jesum, ex quo cum Deo in unam est assumptus personam, perfectum fuisse Deum; ac per hoc perfectam sapientiam, perfectam justitiam, perfectam beatitudinem, perfectam insuper fuisse et esse virtutem: et quidquid de Deo secundum substantiam dici potest, de Christo potuisse dici, etiam cum in utero esset Matris, non ambigo. Nec ideo ante resurrectionem, aut mortalitatem ei, aut passibilitatem abrogamus; cum eum non phantastice, sed vere

hominem esse confiteamur, et veram hominis habuisse naturam, in qua potuit proficere ætate. Utrum autem sapientia, ipsi viderint qui de hujusmodi contendere norunt.

11. Tu autem, fili, non quæstiones quæris, sed devotionem: nec unde lingua acuatur, sed unde animus excitetur. Et propterea his quæ ad historiam pertinent interim prætermissis, ad spiritualem intelligentiam enucleandam, sicut ipse de quo loquimur inspirare dignabitur, transeamus. Dominus Deus noster, Deus unus est: non potest variari, non potest mutari, dicente David, *Tu semper idem es, et anni tui non deficient* (Psal. cī, 28). Hic igitur Deus noster æternus, intemporalis incommutabilis, in nostra factus est natura mutabilis, et temporalis; ut mutabilibus ad suam æternitatem et stabilitatem viam faceret eam quam pro nobis assumpsit mutabilitatem; ut in uno eodemque Salvatore nostro, et via esset qua ascenderemus, et vita ad quam veniremus, et veritas qua frueremur, sicut ipse ait: *Ego sum via, veritas et vita* (Joan. xiv, 6). Magnus itaque Dominus in sua natura persistens, parvulus natus est secundum carnem, per certa temporum spatia profecit, et crevit secundum carnem; ut nos mente parvuli, imo pene nihili, spiritualiter nasceremur, et per spiritualium ætatum distinctiones cresceremus, et proficeremus. Ita ejus profectus corporalis, noster est profectus spiritualis; et ea, quæ ab eo in cunctis ætatibus acta describuntur, in nobis per singulos profectuum gradus spiritualiter agi a bene proficientibus sentiuntur. Sit igitur corporalis ejus nativitas spiritualis nostræ nativitatis, id est sanctæ conversionis, exemplum: persecutio, quam passus est ab Herode, illius, quam in initio nostræ conversionis sustinemus a zabulo, tentationis indicium: educatio ejus in Nazareth, nostrum exprimat in virtute profectum. In primo prodigus filius fame tabescens, ad domum panis invitatur (Luc. xv, 16, 17); ubi non similagineus, sed subcinericius invenitur, ut cinerem cum pane manducet, potum suum cum fletu temperet (Psal. cī, 10). Est enim panis similagineus purus, mundus, sine cinere, sine fermento, sine paleis: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. i, 1).

12. Sed ad hæc quis idoneus? Panis est Angelorum: quorum palatum ad gustum uvæ acerbæ non obstupuit; ideo plene, et perfecte gustant, et vident quoniam dulcis est Dominus. Sed ut panem Angelorum manducaret homo, susceptis paleis nostræ paupertatis, susceptis cineribus nostræ mortalitatis, suscepto fermento nostræ infirmitatis, panis Angelorum factus est homo, magnus factus est parvulus; dives, pauperculus: ut tu magnus in oculis tuis, humilitate fias parvulus; dives cupiditate, facultatum abjectione fias pauperculus; nec ubi spiritualiter nasceris, locum habeas in diversorio, dum non tuæ voluntati, tuo sensui, tuæ scientiæ, tuæ industriæ, sed alieno iudicio ianniteris. Tunc cinerem cum pane

cabis, quanto cibabit te Dominus pane larum, et potum dabit in lacrymis in mensura LXXIX, 6). Sic tu nasceris in Christo, sic incitur Christus. Turbatur Herodes, scilicet diquod suum Christus invasit imperium : nec aspicit oculis, suum domicilium in Christi hon commutatum. Vibrat gladium, tendit art in eo parat vasa mortis, ut sagittet in obrectum corde. Inflamat carnem naturalibus vis, turbat mentem cogitationibus noxiis, et orum cogitatus priori suavitate lactantes, ormi tentatione confodit. Tunc videtur tibi as defuisse, donec Herode, non tuis viribus, sed divinæ miserationis extincto, cum ampliori illitate redeat, tuumque in Nazareth præstocursum. Post tentationem namque necesse ad virtutum studia, spiritualiaque exercitia alacritate conscendas quasi ad Nazareth, id rem : quia sicut flos non quidem fructus est, eo fructus producitur ; ita exercitia hæc, non n puræ virtutes sunt, quamvis ex eis veræ virDeo operante, nascantur. Inde ascendendum est lymam, sed modo congruo, et tempore oppor-

● 13. Cum enim factus esset Jesus annorum cim, ascendit Jerusalem. Plane secundum leegoricas, Christus de Nazareth ascendit Jeru : quando relicta Synagoga, Ecclesiæ Gentium ntiam suæ pietatis exhibuit. Merito tunc duorat, quia qui legem non venerat solvere, sed lere, denarium legis binario auxerat evange rfectionis : verbum abbreviatum, sed conans, et consummatum faciens super terram, em et Prophetas bipartito charitatis præcepto dens.

Remansit itaque puer Jesus in Jerusalem, et gnoverunt parentes ejus. Est adhuc in Ecclesia is : et Judæi, parentes scilicet ejus secundum a, ignorant. Est adhuc in Ægypto Joseph, et Ægyptiaca non judaica dicitur Salvator , et ipso frumenta sapientiæ suæ Ægyptiis, id entibus dividente, fratres ejus inter Chaa-immundos videlicet spiritus, verbi Dei fame ant. Existimantes, inquit, eum esse in comitatu. est hoc ? Adhuc, o Judæi, Christum in vestro tu præsumitis ; cum jam secundum Jeremiam n, reliquerit domum suam, dimiserit hære- a suam, quoniam facta est hæreditas ejus pelunca lænæ ? (Jerem. XII, 7, 8.) Quibus in- quibus mysteriis, quibus sacramentis, in ve- ; comitatu ? Ubi templum, ubi juge sacrifici- ubi sacerdotium, ubi altare illud, quod so- bis in sola Jerosolyma concessum est ? Ubi le perpetuus, quo extincto omnia pariter ho- omata perierunt, quæ non possunt alieno msumi ? Ergo aut nihil horum habetis : aut vos ea habere præsumitis, non secundum ceptum habetis, ac proinde nec Christum . In his enim omnibus secundum prophetica

A mysteria Christum aliquando habebatis : sed appa- rente eo quem prænuntiabant, ipsa prænuntia sublata sunt, de quibus frustra post ejus adventum præsu- mebatis. O mira perversitas ! o mira cæcitas ! Hæc omnia non attendentes Judæi, adhuc eum esse in suo æstimant comitatu, et requirunt eum inter co- gnatos et notos. Quem quæritis, o Judæi, quem quæritis ? Jam lapis abscissus de monte sine mani- bus, universam implevit faciem terræ (*Dan. II, 34, 35*), et adhuc quæritis ? Ecce ubique terrarum di- spersi, ubique Christum offenditis et adhuc quæri- tis ? Ubi inter gentes in laudibus Christi vestrum Amen resonat, vestrum Alleluia cantatur, vestrum Hosanna resultat, et adhuc quæritis ? In sole posuit tabernaculum suum, nec est qui se abscondat a ca- lore ejus (*Psal. XVIII, 6, 7*), et adhuc quæritis ? Quæritis eum inter cognatos et notos. Quæritis eum apud Isaiam ; sed, sicut ipse ait, *Cognovit bos pos- sessorem suum, et asinus præsepe domini sui : Israel autem non cognovit me ; populus meus non intellexit (Isai. 3) : ideo non invenitis. Quæritis eum apud sanctum David, sed et secundum ipsum, facta est mensa vestra coram vobis in laqueum : ideo non invenitis. Obscurati sunt enim oculi vestri ne videant, et dorsa vestra incurvantur (Psal. LXVIII, 24). Quæ- ritis eum apud Jeremiam ; sed, ipso teste, Sacerdo- tes ignorant legem, nesciunt videntem (Jerem. II, 8), ideo non invenitis. Quæritis apud Moysen ; sed usque hodie cum legeritis Moysen, velamen positum est super cor vestrum : ideo non invenitis.*

C 15. *Revertere itaque, revertere, Sunamitis, rever- tere in Jerusalem, et invenies. Nuntiatur certe Jesu quod Mater ejus, et fratres foris stent quærentes eum : nunquid egreditur ? Vos potius ingredimini, et invenietis. Et regredientes, inquit, invenerunt eum post triduum in templo. Si fuerit numerus filiorum Israel sicut arena maris, reliquiæ convertentur, re- liquiæ, inquam, Jacob ad Deum fortem. Quando ? Utique post triduum. O tempus desiderabile, quando cognoscet Israel Deum suum, et pavebit ad David re- gem suum (Osee III, 5), quando utraque gens faciet sibi caput unum, et ascendent de terra ? Quando hoc erit, Jesu bone ? quando respicies carnem tuam, do- mesticos sanguinis tui, cum nemo carnem suam odio habeat ? Frange, Domine, esurientibus panem tuum, et egenos vagosque induc in domum tuam. Quandiu miser Cain vagus et profugus erit super terram tuam ; quæ aperuit os suum, et suscepit sanguinem tuum, o noster Abel, de manu ejus ? Nonne adhuc reddidisti ei septuplum in sinum ejus, cum ubique major serviat minori ; cum ubique **SSS** sit jugum premens, et gladius terrenus : nec sit qui redimat, neque qui salvum faciat ? Scio quia tandem conver- tentur, et famem patientur ut canes, sed ad vespe- ram. Post triduum enim invenerunt eum in templo.*

16. Prima dies, qua ingressus nostram Jerusalem Dominus Jesus, abscondit se a matre sua Synagoga, et fratribus suis Judæis, apostolica fuit in Gentibus prædicatio, sicut ipsis Judæis Paulus loquitur : *Quia*

indignos vos judicatis æternæ vitæ, ecce convertimur ad Gentes (Act. XIII, 46). Tunc quippe tenebrosis Gentilium cordibus lux cœlestis infulsit decussaque pristina infidelitatis terra caligine, splendor fidei mentibus perditorum radios suæ claritatis invexit. Sed hujus diei jucundissimum lumen nox diræ persecutionis interpolat, quando sævientibus in Christianos mundi principibus, cruces, bestia, equulei, ferræque manus, ignitæ sartagine, et ardentis laminæ, et mille tormentorum genera in eorum exitium præparantur: quæ omnia licet Christianorum pars maxima fidei virtute vicisset, non modica tamen multitudo tortoribus cedens, luctum miserabilem sanctis indixit. Secutus est hanc noctem dies, divinæ miserationis luce clarissimus, quando regibus mundi ad Christum conversis, subvertuntur templa Gentilium, et delubra dæmonum in martyrum memorias consecrantur, paulatim veritate mortalium pectoribus illabente, nox perfidiæ confusa repellitur. Sed hunc iterum splendidissimum diem nebula hæresiacæ pravitatis obtexit: donec labore doctorum error productus in lucem, Christianorum corda deseruit; et in ea jam fides diu examinata, et multis probata rationibus, solem justitiæ periclitanti mundo revexit. Et ecce nunc advesperascit, et inclinata est jam dies. O tempora periculosa! Jam tertii diei lucem falsorum Christianorum perdita vita recondit, et noctem superabundanti iniquitate caligantem, senescenti jam mundo refundit. Superabundat enim iniquitas, et refrigescit charitas. Expectamus diem, qua prædicante Henoch et Elia, Jesum inveniat mater ejus Synagoga, ingressa nimirum templum, id est Ecclesiam: in qua inter seniores et doctores medius residet mediator Dei et hominum, homo Christus Jesus, in parvulis audiens, in adolescentibus quærens, in senioribus docens.

17. Tunc vox lætitiæ et exultationis in tabernaculis Jacob personabit, quando agnitus a fratribus verus Joseph populo Judæorum in fine mundi, quasi patris senescenti vivus nuntiabitur a dicentibus, *Joseph filius tuus vivit, et ipse dominatur in tota terra Ægypti* (Gen. XLV, 26). *Fili, inquit, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.* Quid fecisti, o Joseph? Mater moritur, pater perpetuo fletu conteritur, periclitantur fratres, tota insuper domus paterna languescit; et tu, tuorum negligens, Ægyptiis consulis ad salutem? *Fili, quid fecisti nobis sic?* Eunt fratres in Ægyptum, et redeunt: cernunt te Dominum terræ, nec recognoscunt: et speciosus ille vultus, quem Ægyptus tota miratur, domesticis tantum tuæ carnis absconditur. *Fili, quid, fecisti nobis sic?* Respicias tuos quasi alienos, imponis crimina, minaris supplicia, et quem clementissimum inveniunt alieni, tui te crudelissimum reperiunt. *Fili, quid fecisti nobis sic?* Prodigus ille filius tuus, qui dilapidavit omnem substantiam

suam cum meretricibus, qui fornicatus in ligno et lapide (*Jerem. III, 9*), mutavit gloriam incorruptibilis Dei in imaginem corruptibilis hominis, et volucrum et quadrupedum, atque serpentium (*Rom. I, 23*); introductus in domum tuam, ecce jam tot annis vituli saginati carnibus pastus, et sanguine uvæ meracissimo debriatus, in nostri David deliciis symphonia lusit, et choro; et nos quorum erat testamentum, et legislatio, et obsequium, et promissa, et quorum patres ex quibus tu secundum carnem, quasi alieni foras stetimus (*Luc. XV, 11-32*): *Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.* Putamus novo miraculo templum reædificandum, restaurandum sacerdotium, dispersionem Israel in delectam sibi Jerosolymam revocandam, et sic Christum inveniendum in finibus Judææ, quem nunc invenimus in campis silvæ.

18. *Dolentes quærebamus te.* Doluimus antiqua sublata 584 miracula, oracula siluisse prophetica, ducem de femore Jacob nullum, unctionem regum et pontificum nullam: et cum hæc omnia tuum testarentur adventum, non credidimus tamen te, nobis relictis, alienum dignasse hospitium; ideo *dolentes quærebamus te.* Non putabamus nobis promissum, nobis redditum, ob æmulæ gentis salutem reliquisse quos genuit, sprevisse quos fovit; et his, quibus mare cessit, quos cœlum pavit, quos potavit saxum, quibus aqua murus exstitit, quibus murus pervius fuit, quibus paruit sol, quibus luna substitit, inmundas idololatria Gentes prætulisse. Ideo *dolentes quærebamus te.* Et aliquando quidem multis indiciis tuus nobis probabatur adventus, sed ob Gentium vocationem, et nostram repulsionem rursus desperabatur. Ideo *dolentes quærebamus te.* Et ille: *Quid est, inquit, quod me quærebatis? nesciebatis quis in iis quæ Patris mei sunt, oportet me esse? O stulti, et tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ! nonne ita oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam, et prædicari in nomine ejus pœnitentiam per omnes gentes?* (*Luc. XXIV, 25, 26, 46, 47*.) Siccine non audistis per os David vocem Patris ad Filium: *Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ?* (*Psal. II, 8*). Quid est quod me quærebatis, et non statim inter gentes inveniebatis? Nonne Abraham dictum est: *In semine tuo benedicentur omnes tribus terræ?* (*Gen. XXII, 18*). *Nesciebatis quis in iis quæ Patris mei sunt, oportet me esse?* Audite Patrem per Isaiam loquentem mihi: *Parum mihi est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob, et sæces Israel convertendas. Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad fine terræ?* (*Isa. XLIX, 6*). Nonne ego sum apud patriarcham Jacob *expectatio Gentium* (*Gen. XLIX, 10*); et apud Malachiam (53), *Desideratus earum*; et sicut idem ait: *A solis ortu usque ad occasum, magnum nomen meum in gentibus?* (*Malach. I, 11*). Tunc istis muneribus meis, invi-

(58) Lapsus memorie, vel error scribæ; nam est Aggæi II, 8.

distis visceribus meis ; et quia nequam oculus salutis poenitentis invidit, livore cæcatus propriæ salutis auctorem videre non potuit. Ideo naturalibus ramis non peperci, sed illis a radice naturalis olivæ decisis, ramos alienos inserui. Sed nunc exurgens miserabor Sion, quia tempus miserendi ejus, quia venit tempus (*Psal. c1, 14*). Revoco quos abjeceram; recolligo quos disperseram; suscipio quos repuleram, *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem sæculi* (*Matth. xxviii, 20*). Hæc interim allegorice dicta sufficiunt.

19. Nunc redeundum est mihi ad te, fili charissime, cui animus est conformari Christo, et vestigiis Jesu arctius inhærere, si forte sufficiam de evangelica lectione tuum tibi explicare profectum, ut hoc ipsum in his legas schedulis, quod in temetipso ab intus suavius experiris. Credo enim te transisse ad Nazarenas de Bethlehemitica paupertate divitias; et jam duodennem effectum, de floribus Nazarenis ad fructus Jerosolymiticos ascendisse; ubi non tam in codicibus, quam in propriis moribus hæc mystica valeas lætitare. Sicut enim Bethlehem, ubi Christus parvulus et pauper nascitur, bonæ vitæ est inchoatio: sicut Nazareth, ubi nutritur, virtutum est exercitatio: ita Jerusalem, ad quam Dominus duodennis ascendit, cœlestium secretorum est contemplatio. In Bethlehem anima pauperascit; in Nazareth ditescit; in Jerusalem affluit deliciis. Pauperascit quippe perfecta mundi abrenuntiatione; ditescit virtutum perfectione; et deliciis affluit spiritualium saporum dulcedine. Ascendendum quippe est a convalle plorationis, inter aspera tentationis, per plena exercitii spiritualis ad alta luminosæ contemplationis. In Bethlehem novæ conversationis dedicatur infantia, quæ rationis impotens neminem lædit, neminem fallit; libera cupiditatis, suæ voluntatis inscia, neminem judicat, nulli detrahit, nihil cupit; nec de præsentibus anxia, nec de futuris sollicita, alieno tantum sustentatur judicio. Hanc nobis infantiam Vas electionis commendans, *Si quis, ait, inter vos sapiens voluerit fieri stultus fiat ut sit sapiens* (*I Cor. iii, 18*): et Dominus in Evangelio, *Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cælorum* (*Matth. xviii, 3*).

20. Hac itaque quælibet anima initiata infantia, post Herodianas persecutiones, si cœperint in ea quasi in agro **SSS** fertilissimo virtutum flores uberius pullulare, non immerito Nazareth, quæ Flos interpretatur, quasi septennis inhabitans duodecimum annum feliciter expectabit. Primo quidem necesse est ut ager cordis nostri peccatorum nostrorum recordatione, et infirmitatis nostræ consideratione quasi stercoretur; deinde tentationum vomere multipliciter fatigetur; ut sic virtutum semina flores pariant spiritualium exercitiorum. Ergo illum, a quo jam spiritus timoris vitia antiqua et inlitas cupiditates resecaverit, unius anni puerum existimato. Si deinde mitem eum et obedientem spiritus pietatis effecerit, biennem spiritualiter judicato. Jam si

A spiritus scientiæ suæ infirmitatis cognitionem, et auxilii divini desiderium infuderit; tertium annum non dubites accessisse. Quem si contra omnes tentationes, et carnales delectationes, quæ militant adversus animam, spiritus fortitudinis immobilem reddiderit ac robustum; annorum quatuor puerum admirare. Accedat spiritus consilii, et virtute eum discretionis quinquennem efficiet. Cui si spiritus intelligentiæ meditationem sacræ legis indulserit, ad sexti anni ætatem felici progressu pervenit. Septimum annum spiritus sapientiæ advehit, quæ de legis divinæ meditatione procedit, quatuor virtutes quasi quatuor annorum lucem animæ invehens proficienti: quibus *nihil est in via utilius hominibus*, sicut de ipsa Sapientia scriptum est, *Sobrietatem docet, et prudentiam et justitiam et virtutem, quibus nihil utilius* (*Sap. viii, 7*). Hæ sunt præcedentium virtutum moderatrices, sine quibus cæteræ nec honeste haberi, nec perseveranter possunt servari. Agit enim sobrietas, quæ alio nomine temperantia dicitur, ne sit ipsarum virtutum immoderata progressio. Prudentia, ne sit earum indiscreta confusio. Justitia, ne sit virtutum usus inordinatus. Virtus, quæ et fortitudo dicitur, ut perseveranter earum teneatur affectus. Sequitur annus duodecimus, lux videlicet contemplationis, quæ ad ipsam cœlestem Jerusalem animam sublevat æstuantem, quæ cœlum reserat, quæ portas paradisi aperit, quæ sponsum ipsum, sponsum speciosum forma præ filiis hominum, quasi per cancellos prospicientem, puræ mentis oculis exhibet contemplandum, ut vocem illam suavissimam mereatur audire: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te*. Immaculata enim sordibus peccatorum vel passionum evolans a retibus occupationum, abolita memoria præteritorum, evanescentibus imaginibus exteriorum, decoram cordis sui faciem ad cernendum quem diligit, summa aviditate sustollit. Et ideo audire meretur: *Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. Favus distillans labia tua* (*Cantic. iv, 7, 11*). *Hiems, inquit, transit, imber abiit et recessit; flores apparuerunt in terra nostra*. Hi sunt flores odoriferi, nimirum, licet adhuc in quadam novitate, virtutes, quæ post hiemem persecutionum, et imbres tentationum, in agro pectoris bene proficientis feliciter oriuntur: quarum Christus decore simul et odore delectatus, ab inferioribus eam ad superiora invitans, *Hiems, inquit, transit, imber abiit et recessit; flores apparuerunt in terra nostra*. Et quoniam pro gemitu compunctionis aperitur vita contemplationis, adjecit in sequentibus: *Vox turturis audita est in terra nostra* (*Cant. ii, 11, 12*).

D 31. Recole, fili, quid soleas in angulis susurrare, cum scilicet ad instar turturis, quæ avis castissima est, solivaga et gemebunda, latebras quæris, et licet inter multos constitutus, solitudinem tibi ædificas quotidianam: quomodo gemis, quomodo æstuas, quomodo quæris quem diligit anima tua, et amoris vim patiens jam optas videre quem amas: quomodo nunc blandiris, nunc ad majoris desiderii incenti-

vum suaviter indignaris. Nunc moras accusas, nunc te causarum contemptum : nunc te visitatione confiteris indignum; et iterum de ejus toties experta bonitate præsumis. Nunc quasi ulterius non sustinens, spirituali quodam litigio, vel luctamine evincere retardantem conaris. Quæ tunc lacrymæ? qui gemitus? quæ suspiria? quæ voces? Nunc oculi fletu graves, cum intimis singultibus eriguntur ad cælum : nunc manus expanduntur et brachia : nunc pectoris tusionem animæ tarditas accusatur. Profertur interim verba sine principio, sine fine, quorum nec sententiæ cohærent sibi, nec rationes 586 similes sunt; nec alicujus linguæ sensus, vel idioma servatur, quando vox aliquando respondet affectui, et iterum vocem affectus intercipit. Gaudet certe pius ille Jesus tali certamine superari, et talis animæ tali instantia delectatus, ad circumstantes Angelos gloriatur; *Vox turturis audita est in terra nostra*. In terra enim viventium talis vox animæ æstuantis auditur, et tanti desiderii odor suavissimus universam demulcet civitatem Dei. Sic tibi in angulo domatis quasi Eliæ in spelunca, primo *transit spiritus grandis et fortis subvertens montes, et conterens petras : sed non in spiritu Dominus. Et post spiritum commotio; sed non in commotione Dominus. Et post commotionem ignis; sed non in igne Dominus. Et post ignem sibilus auræ tenuis*, et ibi Dominus (*III Reg. XIX, 11-13*). Hi sunt quidem gradus, per quos in oratione mens compuncta conscendit, quasi virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris, et universi generis pulveris pigmentarii.

22. Sed hæc tibi ipsi non tam investiganda, quam in ipsa tua oratione animadvertenda committo. Diligenter ergo attendas cum qua primum difficultate nonnunquam ingrederis cubiculum pectoris tui, ut invenias tibi speluncam, in qua quodammodo sepeliaris in omnibus quæ mundi sunt; et ores Patrem tuum in abscondito. Videtur aliquando cor in modum silicis duruisse. Videtur quasi mons aliquis interjacens interiorem aspectum ab omnibus spiritualibus exclusisse, donec spiritus grandis pertransiens subvertat montes, et conterat petras ante Dominum. Quem nimirum spiritum sequitur commotio, quando mens quadam compunctione revolvitur, et profluentibus lacrymis quidquid in se sordidum sentit, adversum se commota interiori contritione detergit. Unde orta spe igne ineffabilis desiderii exardescit, et spirituale quoddam certamen inquit cum Deo, donec sibilus auræ tenuis illapsus præcordiis leni tactu perstringit affectum, cunctisque cogitationibus, cunctis motibus, cunctis distensionibus, cunctis verbis imponens silentium, usque ad ipsas portas Jerusalem cælestis animum sublevat contemplantem. Tunc ille diu quæsitus, toties rogatus, tam ardentem desideratus, speciosus forma præ filiis hominum, quasi per cancellos prospiciens invitat ad oscula, *Surge, inquit, propera, amica, et veni* (*Cantic. n, 12*). Tunc ingrediens Jerusalem transit in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum

A Dei, in voce exultationis et confessionis. Tunc amplexus, tunc oscula; tunc canit, *Inveni quem diligit anima mea; tenui illum nec dimittam* (*Cant. III, 4*). Tunc in Jerusalem affluit deliciis, et fruitur bonis, et diem festum cum exultatione colit.

23. Obsecro itaque, fili charissime, memento mei cum bene tibi fuerit, ut suggeras dilecto tuo, Regi tuo, qui est in sancto, ut educat me de isto carcere, de his tenebris, de his vinculis, ut tandem aliquando respirem in prioris gaudii libertatem. Sentiam et ego quam magna multitudo dulcedinis illius quam abscondit timentibus se. Sed heu, heu, rara hora, et parva moralis felix qui triduo in his poterit commorari deliciis. In his tribus diebus triplicem contemplationis lucem non inconvenienter intelligo, quoniam quidquid de Deo poterit mens illuminata sentire, aut ad potentiam ejus, aut ad sapientiam, aut ad bonitatem credimus pertinere. Cernitur itaque Dominus Jesus aliquando fortis et potens in prælio, ut scias te, si dilexeris eum, contra mundum, contra diabolum, contra omnem principatum et potestatem, ejus dextera protegendum; cui resistere nemo potest, sub quo curvantur qui portant orbem: qui si tenuerit aquas, omnia siccabuntur; si emisserit eas, subvertent terram.

24. Si igitur spiritus potestatem habens ascenderit super te, si stimulos acediae exagitaverit, si aculeos diversarum passionum accenderit, si adversum te commoverit mundum, si inflammaverit persecutiones, si times, si trepidas, si per singula momenta vinci formidas, et ita ad Jesum tuum anxius curris, ploras, exponis pericula, opem flagitas; adhæret tibi quem diligis, in specie potentissimi regis, et secundum orationem sancti David apprehendet arma et scutum, et exsurget in adjutorium tibi (*Psal. XXXIV, 2*): audiesque, *Ne timeas a facie eorum, quia ego tecum sum* (*Jerem. I, 8*). At 587 si secretorum cognitionem, vel quæstionis alienius solutionem tibi desideras revelari; si mundanæ confusionis causas et rationes anxius admiraris; si moventur pedes tui, quia pacem peccatorum vides, qui in labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellantur; quæris diversorium ubi cum Jesu solus cum solo fabuleris, clamas cum Jeremia: *Justus quidem tu es, Domine, si disputem tecum. Verum tamen justa loquor ad te. Quare via impiorum prosperatur?* (*Jerem. XII, 1*). Sic itaque quærenti aderit ille Magister, qui solus docet hominem scientiam, qui revelat oculos nostros, ut consideremus mirabilia de lege ejus, qui habet clavem sapientiæ, et aperit, et nemo claudit; claudit, et nemo aperit. Aderit autem in specie doctoris suavissimi, in cujus dextera ignea lex, ut te et legis cognitione illuminet, et charitate quæ ex legis meditatione procedit, inflammet. Porro in sinistra ejus virga æquitatis, virga regni sui, ut et quærentis præsumptionem arguat, et curiositatem compescat. Postremo, si hæc omnia etsi magna, etsi splendida, etsi sublimia, unius tamen oculi desiderio ac suavissimorum la-

um illius, uno tantum tactu fastidias, incipias-querulis vocibus clamare cum propheta, *Quæ vultum tuum, vultum tuum, Domine, requiram* (I. XXVI, 8); et illud: *Quis mihi det te fratrem me sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te et deosculer te?* (*Cantic. VIII, 1.*) veniet certe in odorem unguentorum et aromatum, sicque ste et divinum quoddam tuæ menti imprimens lum, omnia viscera tua ineffabili jucunditate indet, ut clamare delectet, *Diffusa est gratia in s tuis* (*Psal. XLIV, 3*). Cum lege et Prophetas, animadvertite diligenter, et invenies has ipsas ritiones et contemplationes multoties in figuris nigmatibus quibusdam designatas.

. Sunt enim multa genera contemplationum actualium visionum, quæ tamen omnia, ut credo, d Dei potentiam, vel sapientiam, vel benignitapertinere noscuntur. Nam si cogitetur Deus re-omnium causa, quorundam ut sint, quorum- autem ut rationales, ac per hoc sapientiæ ca- s sint multorumque ut bene sint: primum potentiæ, alterum sapientiæ, ultimum ascribonitati. Potentiæ quippe est, quod sine ipso creatura subsistit. Sapientiæ, quod sine ipso doctrina instruit. Bonitatis, quod sine ipso rei usus expedit. Apud ipsum segura sunt a, cum nihil sit quo ejus turbari possit poten- o ipso certa sunt omnia, cujus non potest falli ntia. Ex ipso recta sunt omnia cujus naturam potest depravare malitia. Ergo in rerum crea- contemplamur ejus potentiam; in forma, sa- iam; bonitatem, in usu. Sane si in his quæ in gessit, eum contemplari malueris, hunc a triduanæ lucis splendorem facile intueberis. centem in præsepio, si in brachiis vagientem, identem ad ubera, si inter ulnas Simeonis par- n oculis illuminatæ mentis aspexeris: bonita- us opera admirare. Si vultum illum igneum, lum quoque de resticulis, vocemque terribilem, is vendentes et eementes in templo terruit, qui- vertit cathedras nummulariorum et æs effudit, is insuper columbarum venditores ejecit, con- are delectat, tantæ virtutis potentiam expave- At si jucundum ducis insidias Scribarum et sæorum toties deprehensas, callidas eorum liones responsionum illius prudentia confutatas, ia mente perspicere; sapientiæ ejus lucem s emicare persenties. Ita quoque potentiæ fuit fugavit dæmones, quod turbas pavit, quod rit maria, quod Lazarum vocavit de monu- : et tamen non minoris sapientiæ fuit, quod incipies hujus mundi fallerentur, inter hæc di- miracula a diabolo se tentari permisit; quod egens esuriit, quod in navi dormivit, quod m moriturus ascendit.

Verum quia in bonitatis illius meditatione li- us immoraris, ingredi, quæso, domum Sime- arisæi: intuere attentius quam pio, quam suavi, jucundo, quam clementi vultu humi pro-

A stratam respicit peccatricem, quam compatienter sanctissimos illos penes pœnitentis lacrymis præbeat irrigandos et capillis, quos sibi hactenus superbia et lascivia vindicaverat, detergendos, **SSS** labiisque tot scelerum fœditate pollutis dulciter osculando. Osculare, osculare, o beata peccatrix, pedes dulcissimos, suavissimos, speciosissimos, quibus caput serpentis conteritur, ante quos antiquus hostis egreditur, quibus calcantur vitia, quibus omnis mundi hujus sternitur gloria, quibus superborum et sublimium colla mira virtute premuntur. Osculare, inquam, et felicibus labiis allambe vestigia, quæ nullus post te peccator exhorreat, nullus quantumlibet criminus refugiat, nullus expavescat indignus. Osculare, complectere, stringe et Angelis et hominibus, adoranda vestigia, perfunde pœnitentiæ et confessionis unguento, ut tota domus impleatur odore unguenti. Væ, væ tibi, o Pharisæe, cui est odor iste odor mortis in mortem; qui times alienis maculari peccatis, cum te tumor proprius deterius fœdusque commaculet. Nescis quam suave redoleat misericordiæ confessa miseræ peccatricis hujus miseria: quam dulce sapiat pietati confessio peccati: quam gratum sit illi sacrificium, cordis contritio: quam cito consumat peccatum ardens dilectio. Denique *dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (*Luc. VII. 36-50*).

27. Gratias tibi, o beatissima peccatrix: ostendisti mundo tutum satis peccatoribus locum: pedes **C** scilicet Jesu, qui neminem spernunt, neminem rejiciunt, neminem repellunt, suscipiunt omnes, omnes admittunt. Ibi certe Æthiopissa mutat pellem suam: ibi pardus mutat varietatem suam; ibi solus Pharisæus non expumat superbiam suam. Quid agis, o anima mea, o misera mea, o peccatrix mea! Habes certe ubi tuas lacrymas libes, ubi fœda oscula tua sacris osculis purges; ubi totum tuæ affectionis unguentum secure sine aliquo tactu vel motu vitii tentantis effundas. Quid dissimulas? Erumpite, o dulces lacrymæ; erumpite: cursum vestrum nullus impediatur. Rigate sacratissimas plantas Domini mei, Salvatoris mei, susceptoris mei. Non curro si quis Pharisæus submurmuret; si me a suis sedibus ar- cendum censeat: si fimbriæ suæ tactu indignum judicet; subsannet, irrideat, avertat oculos, contineat aures: nihilominus tuis inhærebo vestigiis, bone Jesu; meis stringam manibus; premam labiis, nec a lacrymis cessabo, velos culis, donec audiam: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum*.

28. Est ergo dies prima, qua anima Deum sitiens in speculativis amœnitatibus quasi in Jerusalem commoratur, divinæ potentiæ contemplatio. Secunda, sapientiæ illius admiratio. Tertia, bonitatis et dulcedinis suavis prælibatio. Ad primam pertinet justitia: ad secundam, scientia: ad tertiam vero, misericordia. Justitia terret, scientia docet, misericordia fovet. *Introibo, inquit propheta, in potentias Domini; Domine, memorabor justitiæ tuæ solius* (*Psal. LXX, 16*). Ecce justitia. *Incerta, ait, et occulta*

*sapientiae tuae manifestasti mihi (Psal. L, 8). Ecce scientia. Quoniam melior est misericordia tua super vitas (Psal. LXII, 4). Ecce misericordia. Et in prima die timor, qui ex justitiae consideratione procedit, animam purgat: in secunda purgatam sapientia illuminat: in tertia illuminatam bonitas dulcedinis suae infusione remunerat. Cernis, ni fallor, quam necessarium sit et utile, inter bonorum operum exercitia, per triduum hoc Jerosolymiticas frequentare delicias, in quibus timor administrat panem doloris; scientia, vinum exultationis; bonitas, lac consolationis. Scio te non mirari quod delicias dixerim, quibus dolorem non deesse commemoravi, cum saepius expertus sis quod dolorem illum qui de casto timore procedit, omnibus hujus mundi deliciis mens compuncta praeponat. Et haec dicta pro modulo experientiae nostrae. Caeterum viri excellentioris meriti, et capacioris ingenii, animaeque purgatoris, in tribus subtiliora ac profundiora rimantur. In potentia scilicet Dei, profunda judicia: in sapientia, ejus secreta consilia: in bonitate, misericordiae ejus dona ineffabilia. Denique Paulus ingressus in potentias Domini, et abyssum judiciorum ejus expavescens: *O homo, inquit, tu quis es ut respondens Deo? nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, Cur me fecisti sic? (Rom. IX, 20.)* Sed et thesauros sapientiae ejus admirans exclamat: *O altitudo divinarum sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles* 589 *viae ejus (Rom. XI, 33). Divitias quoque bonitatis ejus commemorans. An divitias, inquit, bonitatis ejus contemnis? (Rom. II, 4.)**

29. Post triduum igitur invenerunt eum in templo, haud dubium quin Maria et Joseph: altera Mater, alter Nutritius. Invenitur itaque spiritualis spiritualium contemplator, non in quolibet loco, sed in templo. Habet enim Jerusalem atrium, habet portas, habet et templum. Et atrium quidem aliquando patet etiam inimicis: portae autem patefiunt solis amicis: ingressus vero templi non indulgetur nisi perfectis. Igitur qui in temporalibus aeterna, in terrenis caelestia, in humanis divina, id est in creaturis Creatorem valet inspicere, quasi in atria caelestis Jerusalem introductus exsulet. Hucusque philosophi, quasi inimici, in atria intelligentiae suae vim poterant extendere, sicut dicit Apostolus: *Quod enim notum est Dei, manifestum est in illis. Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque virtus ejus et divinitas (Rom. I, 19-20).* Qui vero in Scripturis sanctis ablato velamine, revelata facie gloriam Dei poterit contemplari, de ingressu portarum Jerusalem gloriatur. At si pinguedinem intimae dilectionis, et tuae adipem affectionis, in cordis ara caelestis desiderii flamma succenderit, et ascenderit fumus aromatum de fragrantia orationis, sicque oculus mentis in ipsa caeli secreta radium porrexerit, et cordis quoque palato illius di-

vinae dilectionis felix tactus sapuerit; cum holocausto gratissimo templum Jerusalem frequentasti.

30. Sed anima sancta in his deliciis commorante dolet mater et nutritius, conqueruntur, et quaerunt; inventum tandem Jesum, et levi increpatione castigatum reducunt ad Nazareth. Haec maxime viris spiritualibus congrunt, quibus dispensatio verbi Dei, vel animarum cura commissa est. Porro nutritium nostrum nihil libentius dixerim, quam Spiritum sanctum: matrem vero nil rectius quam charitatem. Hi nos fovent et promovent, pascunt et nutriunt, et geminae affectionis, Dei videlicet et proximi, lacte reficiunt. Hi nos in studiis sanctis, quasi in Nazareth, tenent et sustinent: hi nos consolantur in tristibus; hi in dubiis consulunt: hi fessos roborant; hi sanant contritos corde, et alligant contritiones eorum. Horum auxilio de Nazareth transimus in Jerusalem, de labore ad requiem de fructu bonae actionis ad secreta contemplationis. Hi nobis aeterna lege praescribunt, ut pro cura proximi non negligamus ex toto contemplationem Dei: nec rursus pro deliciis contemplationis curam proximi omittamus. Unde non immerito, si quieti plus quam oportet indulgeamus, quasi de nobis charitas fraterna conqueritur, nec gratam habet nostram in Jerusalem commorationem, si aliis, quos nostra sollicitudine prospicit, senserit imminere ex nostra [al. nimia] quiete perniciem. Plerumque enim nobis vel secretis meditationibus, vel privatis orationibus postposita omni actione intentis, si, plus quam subditiis expedit, immoremur in mediis deliciis, spiritu nimirum operante, et charitate suggerente; subito venit in mentem memoria infirmorum, ut illum cogitemus contristatum expectare a paternis visceribus consolationem; alterum tentatum explorare, quando procedens in publicum pater aliquod ei afferat suo sermone solamen; illum irae stimulis agitatedum, quando non habet ubi conceptum virus confessione salubri evaporet, adversus patrem submurmurare; alterum acediae spiritu victum, ut inveniat cui loquatur, quem consulat, huc illucque discurrere. Tali itaque suggestu progressi ex paternis cordibus, quia increpantem audimus matrem charitatem: *Fili, quid fecisti nobis sic? Ego et pater tuus dolentes quaerebamus te.* Nec injuria dicimus Spiritum sanctum, vel charitatem in sanctis, etsi adhuc minus perfectis, aut dolere aut conqueri; cum ipse Spiritus gemitibus innarrabilibus interpellat pro nobis (Rom. VIII, 26), qui et loqui, et contristari, et caetera talia agere in sanctis consuevit.

31. Quod si contra hujusmodi necessitates, amator quietis in ipsius animae affectibus murmuret dicens, *Nonne in his quae Patris mei sunt, oportet me esse?* nihilominus considerans spiritus rationalis, quod ideo Christus mortuus est, ut qui vivit, non sibi vivat; descendit cum eis, et est subditus illis. Secure descendit cum tali nutritio, 590 et cum tali matre descendit. Feliciter descendit, qui Spiritu Dei actus charitativo inferioribus condescendit. Descendam

libens his ducibus etiam in Ægyptum : tantum si ducunt, reducant ; si cogunt descendere, et reascendere faciant. Libenter subdar talibus magistris ; libens supponam humeros oneri quod imposuerint ; libens suscipiam jugum, cui me subdiderint, sciens quia jugum eorum suave est, et onus eorum leve. Sed et tibi, fili mi (licet a talibus curis liberum adhuc sub alis suis Christus abscondat, quod prælatis incumbit facere, ne subditi periclitentur), hoc ipsum expedit providere, ne socii scandalizentur. Illi necessitates quandoque præponunt contemplationis deliciis : tu eas non præponas unitati et paci congregationis. Præcipue hæc ipsa spiritualium vicissitudinum tempora, quando videlicet vel descendas ad Nazareth, vel ascendas in Jerusalem, nunquam

A solus, id est propriæ voluntatis arbitrio, sed semper seniorum distingue consilio.

32. Ecce habes, fili charissime, quod petiisti, licet tuo desiderio, tuo affectui, tuæque expectationi nihil dignum, voluntatis tamen meæ, aut qualiscunque conatus aliquod, ni fallor, indicium. Scias igitur, quod non tam evangelicam lectionem exponere, quam ex ea aliqua meditationum semina, sicut rogasti, elicere curavimus : et legentibus incitamenta devotionum ex hujus serie lectionis evangelicæ composuimus, ipsius adjuvante gratia, de cujus loquimur infantia, qui plenus est virtute et gratia et sapientia, Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IN DOMINICA PALMARUM.

Christi in Jerusalem ingressus mysticæ expositiones (*Matth.* **xxi**, 1-9).

Hunc sermonem, ex abbacia Marchianensi erutum, Guilielmus Estius censuit tam stylo et conditione, quam pietate Bernardum referre : quamvis (ne quid de stylo dicamus) inseris sermonum de tempore in manuscriptis omnibus desideretur.

1. Redemptor noster, fratres charissimi, Dominus noster Jesus quem Pater ad salutem victimam misit in mundum, cum tempus instaret quando moreretur, præsentem, ut scitis, exhibere se voluit in loco ubi moreretur ; sicut autem venit ut moreretur, sic prævidit ubi, et quando, et quo mortis genere moreretur, præscriptum coram se habens ab æterno mortis suæ genus, locum et tempus. Hæc autem tria erant, Jerosolyma, Pascha, et Crux. Nam si de loco quæris, in Jerosolyma mortuus est : si de genere, morte crucis : si vero de tempore, instante tempore paschalis solemnitatis. Ut autem vos satis legendo et audiendo didicistis, iniqui eum Judæi, aliquando et aliter, et alibi, et antea perimere voluerunt. Nam quando eum duxerunt ut præcipitarent, ubi et transiens per medium illorum ibat, nec ad Jerusalem venerunt, nec Pascha expectaverunt, nec crucem quæsierunt, sed in perimendo eum nequaquam vel modum, vel locum mutare, nequaquam tempus præoccupare seu differre valuerunt. Venit itaque hodierna die Jerosolymam, ante quinque videlicet dies Paschæ, illo se insinuans agno præfigurato, qui decima quarta die mensis verni ad vesperam immolandus, decima quidem ejusdem mensis die tolli, et usque ad prædictum terminum jubebatur servari (*Exod.* **xii**).

2. De hoc autem adventu ejus ad Jerusalem multi ante nos multa dixerunt : quæ quia nos vera atque catholica esse cognoscimus, dignum est ut nostro ea silentio approbemus. Et communis quidem sensus est, quod ejus in Jerusalem ingressus, ipsius est ad Ecclesiam adventus : duo discipuli asinam

solventes et pullum, atque ad Jesum ducentes, duo sunt prædicatorum ordines, quorum unus in circumcisionem, alter in præputium est missus, utrumque populum et peccatorum funibus absolventes, et ad agnitionem veræ fidei perducentes. Vestimenta jumento imposita, sacramenta sunt fidei populo christiano commissa, super quod sedet Jesus, quia per fidem in **591** cordibus eorum habitat Christus. Plurima autem turba, quæ sternebat vestimenta sua in via, multitudo est martyrum sanctorum, corpora sua ad imitationem Christi opponentium ad supplicia. Ramos de arboribus cædentes, doctores sunt, catholicas ex Libris sanctis sententias extrahentes. *Qui præibant et qui sequebantur, clamabant, Hosanna ;* qui unam eandem confitentur fidem christianam, et populus Judaicus in eadem fide præcedens, et gentilis subsequens. Et quidem sensus hic per omnia approbandus est quia, sanus, et plene catholicus est. Verum nos istam approbantes, alium non autem alienum in hoc sancto Evangelio perquiramus, et sensus in eo moralis medullam perscrutantes, ad ædificationem morum ministerium linguæ nostræ convertamus.

3. Ego puto quod quotidie Dominus appropinquat Jerusalem veniens Bethphage, et Bethaniæ ad montem Oliveti, mittens in castellum quod contra eos est duos discipulos qui ad eum perducant, super quod sedeat, jumentum, sed spiritualiter. Spiritus enim ante faciem nostram Christus Dominus, etsi cognovimus Christum secundum carnem, sed jam nunc non novimus (*II Cor.* **v**, 16). Proinde quæren-